LIEČIVÉ RASTLINY ZÁPADU NOVÉHO MILÉNIA (33)

■ doc MUDr. J. Kresánek, PhD. ■ doc. Dr. J. Kresánek, CSc.

Kýchavica biela a zelená

Hellebore

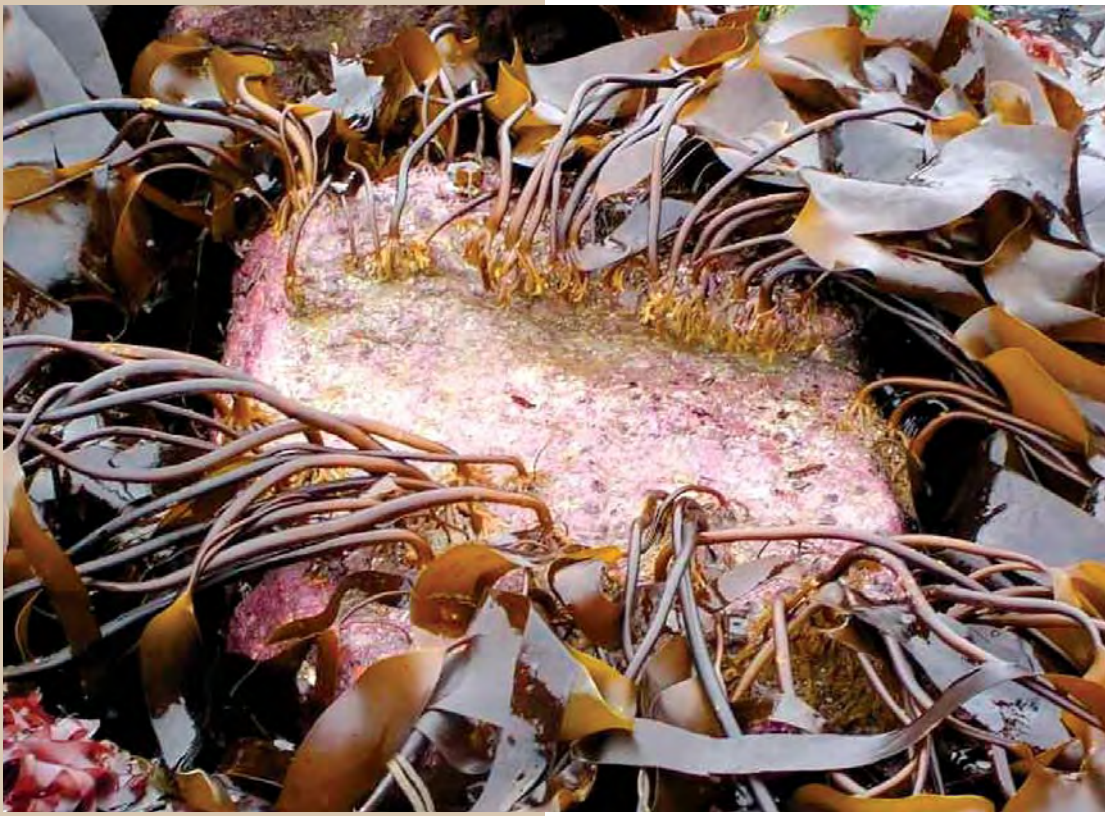
Podzemnú časť kýchavice bielej uvádza ako oficinálnu pod pomenovaním **+ Veratri albi radix – ČL 1 – kořen kýchavice –** SL 1 ho neobsahuje. Definuje ho ako usušený podzemok s koreňmi druhu kýchavica biela (*Veratrum album* L., ľaliovité – *Liliaceae*). Je to 50 –150 cm vysoká trváca jedovatá bylina u nás chránená. Rastie najmä na východnom Slovensku na vlhkých horských lúkach. Droga má obsahovať 1% alkaloidov. Nezapácha, práškovaný koreň silne dráždi na kýchanie.

Droga sa pôvodne používala ako insekticídum. Po roku 1950 sa však zistilo, že má hypotenzívne a sedatívne účinky, a preto sa niekedy v terapii užívali jej izolované alkaloidy, ktoré však majú malú terapeutickú šírku. Liekopisná forma je tinktúra, ktorá sa používa prevažne vo veterinárnej medicíne ako zložka stomachík a diuretík.

Západná literatúra uvádza kýchavicu medzi perspektívnymi liečivými rastlinami nového milénia. Odborne sleduje okrem kýchavice bielej aj ich domáce druhy: kýchavicu zelenú (*Veratrum viride*), druhy pre nás bez ustáleného mena: *Veratrum californicum*, *Veratrum officinale* a *Veratrum japonicum*. Ich liečebné uplatnenie (tinktúra, extrakt, prášok) je veľmi široké – zvlášť v Mexiku (epilepsia, vysoký krvný tlak, pneumónia, ochorenia obličiek, zápaly, edém pľúc, ale tiež proti hmyzu, najmä blchám a i). Liečebné použitie musí ordinovať lekár, preto rozpis neuvádzame).

Na základe súčasného stavu (hoci sa prípravky amerických kýchavíc zriedkavo liečebne uplatňujú, zriedka najmä pri vysokom krvnom tlaku) odborníci upozorňujú, že ich obsahové látky a ich deriváty sa už neodporúčajú pre ich nebezpečné a vedľajšie účinky. V súčasnosti jestvujú vhodnejšie a bezpečnejšie prípravky bez vedľajších a nebezpečných účinkov.

Laminaria

Kelp

Laminaria Cloustoni Le Jolis – hnedé riasy – *Phaeophyceae* – stredné dielky byľovitej stielky hnedej riasy – lamináriové stielky – Laminaria, ale aj *Laminaria digitata, Laminaria japonica, Laminaria saccharina,* tiež *Macrocystis pyrifera*.

Hnedé riasy aj s 3 – 5 m dlhou stielkou, asi s 30 cm dlhými ako ruka formovanými dielkami. Vyskytujú sa v hlbokej vode Severného Atlantiku.

Obsah: silne napúčavý sliz, okrem toho však aj bróm, jód, soli draslíka, sodíka, horčíka a mnohé iné látky. Riasy sa používali ako napúčavá zložka pre gynekológiu a chirurgické účely. Slúžia však aj k príprave jódových prípravkov. Medzibunková slizovitá látka je najmä kyselina algínová, zvlášť jej vápenatá a sodná soľ, ktorá sa dá použiť ako laxatívum, prípadne algináty, používané predovšetkým ako apretačné prostriedky v hodvábnickom priemysle, pri výrobe obväzového materiálu, veľmi často i v kozmetike a potravinárstve. Kyselinu algínovú a jej soli možno všeobecne použiť ako zahusťovadlá, masťové základy zmývateľné vodou, ako stabilizátory, emulgátory, prostriedky urýchľujúce rozpadavosť tabliet, rezorbujúce sa obväzové a šicie materiály a pod.

Na Západe sa lamináriа plní do kapsúl (380 mg, 640 mg, 660 mg), tabletuje (150 – 225 mg), pripravuje sa vodný výťažok a práškuje sa.

Pri užívaní sa ako vedľajšie účinky môžu vyskytnúť najmä tvorba akné a krvácanie. Môže sa stať najmä príčinou priotrávenia sa arzenikom, kolísania krvného tlaku a zníženia počtu krvných platničiek. Nie je preto vhodné jej užívanie v gravidite a pri dojčení, tiež súčasne s liekmi upravujúcimi krvný tlak a s podobnými indikáciami.

Vedecké štúdie v súčasnosti skúmajú podporné použitie tejto hnedej morskej riasy na prevenciu rakoviny a vyhodnocujú ju ako prípadné krvné riedidlo.

Ľudové liečiteľstvo Západu
používa lamináriu:

- ako zdroj jódu
- na indukovanie pôrodu
- pri nadmernej tučnote
- reumatizme
- tumoroch
- vysokom krvnom tlaku
- ako prevencia rakoviny prsníka
- na zriedenie krvi